

ט"ז שבט ה'תשע"ד 17.1.14

מגזין מס' 263

שבת פרשת יתרו

קשר-שבועי מאת הרב יאיר כלב

הפתיח הלאומי

להביא את האמונה בידיעה והשגה

מצות עשה הראשונה (ובלשון הרמב"ם "לידע שיש שם מצוי ראשון ממציא כל נמצא כו' וידיעת דבר זה מצות עשה וכמו שכתוב אנכי ה' אלוקיך") - היא מצות המוח והשכל. והיינו, דהגם דכל אחד ואחד מישראל הוא מאמין בה' באמונה פשוטה ולבבו תמים עם ה', מכל מקום, חובת המוח והשכל להביא אמונה זו בידיעה והשגה. וזהו "לידע שיש שם מצוי ראשון" - שיידע זאת בהשגה והבנה דוקא. וכמו שכתוב "דע (ואין כתיב "האמן") את אלקי אביך ועבדהו בלב שלם", וכתיב: "וידעת היום גו' (ואין כתיב "והאמנת היום")."

(מעובד על פי ה'יום יום' י"ט שבט)

בקרו אותנו באתר החדש

www.tanyaor.com

וגם ביו-טיוב ובפייסבוק:

בלוגים מצולמים וניגונים (באיכות HD)

עודה ראשונה לנפש

סדר התניא

לוח שיסורים

לא רק קביעות בזמן אלא גם קביעות בנפש... (אדמו"ר הזקן) - היינו שיש לקבוע עתים ללימוד התורה, ליצור 'דופק לימודי' קבוע, ביום ובשעה, עד אשר יגלה האדם כי, לאמיתו של דבר, התורה היא לחם חוקו ומזון הנפש.

שימו לב: השיעור בזיכרון-יעקב עובר באופן חד-פעמי ליום שני במקום יום רביעי, פרטים בטבלה.

יום	עיר	כתובת	שעה	הערות	איש קשר
חמישי ט"ו שבט 16/1/14	ירושלים	'שמיא' נחלאות, רח' עזרא רפאל 25 (ליד אגריפס)	20:30	שיעור שבועי	ברלה קרומבי 054-9-457-145
ראשון י"ח שבט 19/1/14	קרית אונו	בית הכנסת חב"ד רח' יהואש 10	20:00	שיעור שבועי	חיליק 054-6-924-770
שני י"ט שבט 20/1/14	באר שבע	בית הכנסת על שם קדושי אשוויץ רח' אברהם אבינו 2	20:30	אחת לשבועיים	אריאל רוזנטל 054-472-49-06
שלישי כ' שבט 21/1/14	תל אביב	'ממעל ממש' רח' המלך ג'ורג' 15	20:30	שיעור שבועי	חנוך וינר 054-770-88-57
שני כ"ו שבט 27/1/14	זכרון יעקב	אולם תכלית (מתנ"ס זכרון) דרך אהרן 4	20:30	אחת לשבועיים	שלומי 054-2-163-648
רביעי כ"ח שבט 29/1/14	פתח תקוה	רח' פינחס חגין 7 כפר גנים (מאחורי קניון גנים)	21:30	אחת לשבועיים	סיגל 050-6-255-376 רצוי sms
אירועים מיוחדים לחודש שבט					
רביעי כ"א שבט 22/1/14	מבשרת ציון	מתנ"ס קסטל (מול המועצה המקומית) רח' החוצבים 5	20:00	חד פעמי	חני רבינוביץ 050-5-759-779

לחיות עם הזמן... (אדמו"ר הזקן) - היינו שבכל זמן וזמן מתרחשת פתיחת שער רוחני, דרכו יורדים לעולם הזה אור ושפע מיוחדים, אשר יש להכין כלים כדי לקלוט 'גשמי ברכה' אלה ולתרגמם למעשים עד אשר תואר, באופן ממשי, סביבתנו המיידית בגוון המסוים של נתינת הכח הטמונה באותו זמן.

ט"ו בשבט - שער הצמיחה והתענוג

ראש השנה לאילנות

עיקרו של ט"ו בשבט הוא סיומה של השנה לענין מעשרות פירות העץ - עד יום זה ירדו רוב גשמי השנה, עלה השרף באילנות, ומתחילה צמיחת הפרי. לפיכך אין מעשרים מפירות העץ שחנטו (היינו שגדלו כדי שליש גידולם המלא) קודם יום זה עם אלו שחנטו לאחר מכן.

מנהגי היום

אין אומרים 'תחנון' בתפילת שחרית ולא בתפילת המנחה ביום שלפניו (שכן ט"ו בשבט מתחיל עם רדת החשיכה בערב שלפניו, ככתוב "ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד"). אין עושים ביום זה הספד למת, ואם חל בשבת אין אומרים "אב הרחמים" שיש בו הזכרת נשמות המתים. כמו כן חתן ביום חופתו אינו מתענה ביום זה.

מנהג ישראל להרבות בט"ו בשבט באכילת מיני פירות האילן, בפרט מפירות שבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל. אם ניתן, יש להדר אחר פרי חדש שעדיין לא אכלנו ממנו השנה ולברך עליו גם ברכת 'שהחיינו'.

"כי האדם עץ השדה"

בנוגע לרובד הפנימי של ההלכות והמנהגים הקשורים ביום זה, למדונו חז"ל אשר בראש השנה לאילנות ישנו משום לקח רוחני גם לאדם. ומובא הדבר בדברי חכמינו ז"ל (ובהדגשה יתירה בפנימיות התורה), שדימו את האדם לאילן ככתוב "כי האדם עץ השדה".

מבואר בתורת החסידות כי בט"ו בשבט ראש השנה לאילנות, נפתח מדי שנה בשנה ביום זה (כבכל יום טוב או מועד מיוחד) 'שער' מיוחד דרכו נשפעת בעולם הזה

(גם בעולמות העליונים) נתינת כח חדשה לענין **הצמיחה והתענוג**. אשר על כן, ובהתאם לפתגמו של בעל התניא לפיו "יש לחיות עם הזמן", יש לייקר שעת כושר זו על ידי ניצולה לשם התבוננות במסריו הפנימיים של חג האילנות.

להלן כמה נקודות יסוד עיקריות מקווי הדמיון שבין האדם לאילן, בהן כדאי להתבונן ולתת אל לבנו על מנת להחדירן לעבודתנו שבכל ימות השנה:

"מעלין בקודש"

ראשית, אל לו לאדם לקפוא על שמריו ולהסתפק בדרגתו הנוכחית. כשם שסימן חיותו של העץ ה"בריא" היא גדילתו וצמיחתו התדירה, כך עבודת האדם הראויה היא זו שיש בה תנועה של הילוך וצמיחה מתמדת. סימן הקדושה בהנהגת האדם היא עלייתו מזמן לזמן בעבודתו מחיל אל חיל, בכמות ובאיכות, בבחינת "מעלין בקודש".

שלימות העבודה

ועוד, והוא העיקר, שלימותו של האילן מתבטאת דוקא בהיותו "עץ עושה פרי אשר זרעו בו". שהרי גרעיני פירותיו הם שמבטיחים המשך צמיחת דורות נוספים של עצים נושאי פרי דוגמתו. וכך הוא גם אצל 'האדם עץ השדה', עיקר שלימותו מתבטאת דוקא כאשר עבודתו נושאת פירות, ובשתיים:

פירות האדם - מעשיו הטובים בפועל

א) כשם שכנות אמת נמדדת בחיי המעשה כפשוטם, כך המצוות והמעשים הטובים הם פירות ה'חינוך העצמי' של האדם ה'פנימי', וכדברי חז"ל "המעשה הוא

ושמחה בתוך אפרוריות חיי היום יום, ניצל, לפי ערך עבודתו בזה, מלהיות מאויים ומכווץ. לעומת זאת, העובד עבודתו בקבלת עול לבדה, כיון שאי אפשר לו לאדם לחיות ללא תענוג, הרי שפרעה וחיילותיו (הצד ההרסני שבכל אחד ואחת מאתנו) אינם חדלים מלרדוף אחריו להחזירו ל'מצרים'.

אודות החובה הגמורה המוטלת על כל אדם להחדיר תענוג ותוספת חיות בעבודתו לבוראו, מבאר הרבי מליובאוויטש נשיא דורנו באחת משיחותיו:

ענין התענוג בעבודת האדם לבוראו

...מחיטה ושעורה עושים לחם, שהוא דבר המוכרח לקיום האדם, ואילו פירות האילן (עיקר) ענינם – לפעול הנאה ותענוג אצל האדם.

וכמבואר בכמה מקומות בביאור לשון הברכה "בורא נפשות רבות וחסרונן על כל מה שבראת להחיות בהם נפש כל חי" – ש"חסרונן" קאי (מוסב ומתייחס) על הדברים המוכרחים לקיום האדם, ו"להחיות בהם כו'" קאי (מוסב ומתייחס) על דברים הגורמים להנאה ותענוג (בהוספה על המוכרח לקיום האדם).

ועל פי זה מובן שאף על פי שחיטה ושעורה הם דברים המוכרחים לקיום האדם (מה שאין כן פירות האילן, שיכול להתקיים בלעדם) – אף על פי כן, ישנה מעלה יתירה בפירות האילן, מאחר שהם גורמים הנאה ותענוג לאדם (מה שאין כן חיטה ושעורה שענינם רק למלא את החסרון שלא יהיה רעב).

...כאשר יהודי אוכל פירות האילן בחמישה עשר בשבט ("ראש השנה לאילן"), וקודם אכילת הפירות מודה ומברך להקב"ה שברא פירות אלו, ולאחרי אכילתו מסיים ב"ברכה אחרונה" – הנה בידעו שאכילת הפירות אינה דבר המוכרח לקיומו (על דרך הלחם), אלא ענין של הנאה ותענוג ("להחיות בהם נפש כל חי"), זאת

העיקר". מעשיו הטובים של האדם הם הביטוי המוחשי של ערכיו בתוך 'סדנת החיים' בעולם הזה הגשמי והחומרי, והם שמעידים כאלף עדים על אמיתת הגותו הרוחנית.

תופח על מנת להתפיה

(ב) אמנם, ככל שתהיה עבודת האדם עם עצמו גבוהה ונעלית, עדיין לא הגיע הוא לשלימותו כל עוד חסירה בעבודתו ההשפעה על הזולת. עיקר שבחו של "האדם עץ השדה" הם תלמידיו (פירותיו) ותלמידי תלמידיו (פירי פירותיו). המעמיד את תלמידו על רגליו שלו ומעוררו לעבודה פנימית עם עצמו (המתבטאת, כאמור, בקיום מצוות ומעשים טובים) ועד שפועל גם על זולתו (שנעשה גם הוא למשפיע המרומם את סביבתו), מתקיים בו מאמר חז"ל "אילן אילן במה אברכך – שכל נטיעות שנוטעין ממך יהיו כמותך!".

טעם פשוט למנהג אכילת הפירות בט"ו בשבט

ירידת הנשמה הטהורה להתלבש בגוף ונפש בהמית בעולם הזה התחתון, תכליתה שליחות האדם להאיר ולרומם את הגשמי. ובאשר עבודת שליחות זו כרוכה בהתמודדות עם קשיים מרובים בגוף ובנפש ורצופה נסיונות על כל צעד ושעל, נדרש האדם החפץ בחיי קדושה יציבים לקבל על עצמו בבחירתו החופשית את עול האחריות (בכל הנוגע למעשה בפועל) בקבלת עול שלמעלה מטעם ודעת.

אמנם, אף שגדלה לאין שיעור מעלת העבודה בקבלת עול, עם זאת, יש לדעת כי אין היא אלא ראשית העבודה, תחילת יציאת האדם ממצרי 'קטנות המוחין' שמצד אנוכיותו. אשר על כן, מבואר בתורת החסידות כי אין להסתפק בקבלת עול לבדה. עלינו להכניס בעבודתנו עריבות, שמחת חיים וחדוות יצירה המגוננות על האדם מפני שחיקה. המלמד עצמו להחדיר הנאה, תענוג

שתביא ותגרום לענין התענוג ("להחיות בהם נפש כל חי" – בדוגמת הענין דפירות האילנות), תענוג נברא, ולמעלה מזה – תענוג בורא.

...ותענוג הבורא חודר את מציאותו של הנברא, היינו, שהנברא מתענג בתענוג הבורא (שנעשה על ידו), ועד שזה מתבטא בתענוג גשמי – תענוג הגוף כפשוטו...

אומרת, שבנוגע לגופו ישנם דברים המוכרחים וישנם דברים שהם לשם תענוג – הרי מעצמו מובן שכן הוא (במכל שכן וקל וחומר) בנוגע לנשמתו.

ולכן מסקנת הדברים היא – שאין לו להסתפק באופן עבודתו בלימוד התורה וקיום המצוות שעד עתה, אלא עליו להוסיף בזה ביתר שאת וביתר עוז – הוספה

הסיפור השבועי

אתרוג בט"ו בשבט

הילד משיב בשלילה, והרבי מגיש לו כף מריבת האתרוגים ומורה לו לברך ולטעום. לאחר שהילד טועם אומר לו הצדיק: "היודע אתה כי סגולה גדולה היא לאכול אתרוגים בט"ו בשבט? – בראש השנה לאילנות נידונים הפירות ונידון גם האתרוג שיזכה להשיג כל אחד ואחד. לכן אנו מתפללים היום על האתרוג של חג הסוכות הבא עלינו לטובה, שיהיה יפה ומהודר".

הילד חוזר למקומו, ובחלוף ט"ו בשבט הוא שוכח את הדברים לגמרי.

חודש תשרי מגיע, ועמו שוק ארבעת המינים, עם כל המולתו ותכולתו. גם כאן סובבים נערי ירושלים בין הדוכנים ועוקבים אחר הנעשה. הם צופים בסוחרים המכריזים בקולי קולות על סחורתם, וביהודים מדקדקים במצוות הבודקים בעין בוחנת את ארבעת המינים, שיהיו בתכלית ההידור.

באותה שנה מתמלא הילד האמור ברצון עז לאתרוג מהודר ויפהפה משלו. בשנים הקודמות בירך על ארבעת המינים של אביו. הוא יודע שפרנסת אביו דחוקה ביותר, ואך בקושי הוא יכול לקנות לעצמו את ארבעת מינים, אולם החשק הגדול שהתעורר בלבו גובר והולך, ולבסוף הוא מגלה לאביו את מבוקשו.

אווירה חגיגית מורגשת בשוקי ירושלים לקראת ט"ו בשבט. דוכנים עמוסים פירות צבעוניים נראים בכל פינה, ותושבי העיר קונים בשמחה, מתוך חיבת ארץ ישראל, כדי לתת שבח והודיה לקב"ה על טובו ושפעו.

בבית מדרשו של רבי שלמה מזוועהיל, בשכונת בית ישראל בירושלים, נערכת סעודה חגיגית לרגל היום. על שולחנו מועמסות זו אחר זו קערות וסלסילות מלאות מיני פירות מרהיבי עין, בצבעים מגוונים, ואף ריבת אתרוגים משובחת שהוכנה בידי אשת אחד החסידים.

האדמו"ר מתיישב על מקומו ומתחיל להתבונן בפירות. השאלה באיזה פרי לבחור לברכת 'בורא פרי העץ' היא ענין הלכתי מרתק, ואכן, לאחר הרהור קל הרבי בוחר פרי, מברך עליו בכוונה רבה וטועם. לאחר מכן הוא מחלק את הפירות בין הנוכחים.

בתוך כך נכנס לבית המדרש ילד חביב כבן עשר. הנער מוכר לנוכחים, בהיותו מתגורר בסביבה ומבקר תכופות בבית המדרש, ונהנה לצפות באירועים המתרחשים בו, כמו ה'טיש' המסורתי של האדמו"ר.

הצדיק מסמן לילד להתקרב. נרגש פוסע הילד אליו והרבי שואל אותו: "ריבת אתרוג כבר טעמת?".

אתרוג שכזה בכמה פרוטות?! מחירו של אתרוג זה הוא פי מאתיים מהסכום שבידך".

הילד מנסה להצטדק ולהסביר שמצא את האתרוג בארגזים שאליהם המוכר שלח אותו, וכי לא נגע בארגז אחר; אך בעל החנות ממאן להאמין לו.

למזלו של הילד מתערבים בשלב הזה לקוחות השוהים בחנות. הללו נהנו להביט בילד הצעיר הבורר לעצמו אתרוג. עכשיו הם מעידים באוזני ר' שלמה כי צודקים דברי הילד.

רגשי חרטה ממלאים את המוכר על שחשד לשווא בילד. הוא גם רואה בכך את יד ההשגחה, ולכן הוא פונה אל הילד בחיוך סלחני ואומר: "נראה שמן השמים רצו לזכותך השנה באתרוג מהודר, ומכיון שהגיע לידך בדרך כשרה, הרי הוא שלך. זכית בו!".

מאושר כולו מקבל הילד לידי את האתרוג, עטוף וארוז כראוי, ולעיני הלקוחות השמחים בשמחתו הוא יוצא מן החנות בריצה, להראות את האתרוג לאביו ולספר לו את אשר אירע.

רק בהגיעו הביתה, ולאחר שנרגע מעט, הוא נזכר פתאום במה שאירע בט"ו בשבט אשתקד, ובמילותיו של הצדיק מזעווהיל, כי אכילת ריבת האתרוג בט"ו בשבט והתפילה על האתרוג סגולה הן לאתרוג נאה ומהודר בחג הסוכות. הוא מספר זאת לאביו ודמעות עומדות בעיני שניהם.

(מתוך העלון השבועי שיחת השבוע

שומע האב את דברי הילד, ולבו מתרונן לנוכח חיבת המצוה הממלאה את לב הילד. מצבו הכלכלי אינו מאפשר לו לממן אתרוג מהודר בעבור בנו, אך הוא מוציא מכיסו כמה מטבעות ונותנם לילד, בתקווה שיצליח למצוא אתרוג בכסף הזה.

הילד מודה בחום לאביו ורץ בהתרגשות לעבר חנות האתרוגים הידועה של ר' זלמן זוננפלד. כשהוא מתייצב בין הלקוחות גוחן אליו ר' זלמן ושואל: "כן, מה רצונך?". משיב הילד: "אתרוג מהודר אני רוצה!".

"וכמה יש לך?", מוסיף המוכר לשאול. הילד פותח את ידו, ונותן למוכר לספור את המטבעות שבידו.

מביט בו ר' שלמה בסלחנות ואומר: "טוב, גש לקצה החנות, שם תמצא אתרוג בשבילך. בשום אופן אל תחטט בארגזים אחרים שבחנות, שמעת?". הילד מהנהן בראשו בחיוב, וניגש אל המקום שאליו הפנה אותו בעל החנות.

מרים הילד אתרוג אחד, מביט בו ומחזירו למקומו. מרים אתרוג שני, וגם בו הוא מוצא פגמים. כך הוא מחפש בין האתרוגים, ופתאום הוא מעלה ממעמקי הארגז אתרוג יפה ומהודר ששובה את לבו. ככל שהוא מסובב אותו ומביט בו אין הוא מוצא בו שום פגם. זה אתרוג מושלם בכל המובנים, הן בצבעו היפה, הן בגידולו הנאה, וגם פיטם מפואר לו.

בהתרגשות רבה הוא מציג את האתרוג לר' זלמן. ר' זלמן מביט באתרוג ומתחיל לגעור בילד: "הלוא אמרתי לך לא לגעת בארגזים אחרים. וכי חשבת שאמכור לך

עזרו לנו,
להמשיך בעשייה!

טל' 052-5675770

עמותת "תניא - מודעות עצמית ביהדות" צריכה את העזרה שלך!

”זאת התורה אדם” (במדבר יט', ד)

כשם שבאדם ישנם גוף ונשמה, כך גם בתורת ישראל ישנם גוף התורה (פשט הכתוב-’נגלה’) ונשמת התורה (פנימיותה, סודותיה ורזיה-’נסתר’). במדור זה מובא פרוט נושאי הפרשה על פי ’נגלה’, ובמדור שלאחריו יובא ביאורה של נקודה או של מספר נקודות מן הפרשה על פי פנימיות התורה.

נקודות עיקריות בפרשת יתרו

באמצעות שרי משנה.

לתפקיד חשוב זה, מציע יתרו למנות ”אנשי חיל, יראי אלוקים, אנשי אמת ושונאי בצע”. ומלמטה למעלה – שרי עשרות שעליהם יהיו ממונים שרי חמישים, מעליהם שרי מאות, ומעל כולם שרי אלפים.

משה מקבל את עצת חותנו ומיישמה. ויתרו יוצא חזרה לארצו, להביא את בשורת ’אמונת ה’ אחד’ לבני משפחתו ואנשי מקומו ולגירם.

ציפיה והשתוקקות למתן תורה

בראש חודש סיון, חודש וחצי לאחר צאתם ממצרים, מגיעים בני ישראל אל הר סיני וחונים למרגלותיו. הידיעה כי עומדים הם לקבל את התורה בתוך ימים ספורים, משרה בעם התרוממות רוח והם חונים במקום ”כאיש אחד בלב אחד”. כולם משתוקקים ונכונים לקבל את ההנחיות לקראת קבלת התורה.

משה עולה אל ההר, שם משמיעו ה’ את דבר בריתו עם בני ישראל להיות לו ”סגולה מכל העמים”, ”ממלכת כהנים וגוי קדוש”.

משה יורד ומוסר לעם את דברי ה’, ובני ישראל משיבים בלב שלם: ”כל אשר דיבר ה’, נעשה”!

משה עולה שוב אל האלוקים להביא את תשובת העם. אזי מצווה ה’ להנחות את העם להיטהר ולהתקדש לקראת יום מתן התורה וכן להזהירם ולבל יקרבו ויגעו בהר סיני בשעת התגלות ה’ עליו.

התגלות ה’ על הר סיני

לאחר שלושת ימי טהרה והתקדשות, בבוקר ו’ סיון

גם יתרו מודה כי ”גדול ה’ מכל אלוקים”

יתרו, ככל אומות העולם, נפעם ונרעש לנוכח הניסים והנפלאות שהתרחשו בצאת בני ישראל ממצרים ובקריעת ים סוף. הוא מחליט לצאת אל מקום חניית בני ישראל במדבר בלוויית ציפורה בתו אשת חתנו משה ושני בניה גרשום ואליעזר (אכן, כשיצא משה ממדין בשליחות ה’ למצרים, לקח הוא עימו את אשתו וילדיו. אולם כאשר תמה עליו אהרן אחיו (שיצא לקראתו אל המדבר) – ’הכיצד הורדת את בני משפחתך עימך לשבי מצרים?’; קיבל משה את דברי אחיו ושלחם חזרה למדין).

משה מקביל את פני חותנו בכבוד מלכים ועורך משתה מיוחד לרגל בואם. בפגישתם, כאשר שומע יתרו (שהיה כהן לעבודת אלילים) ממקור ראשון אודות כל הניסים שעשה ה’ לבני ישראל, מודה גם הוא כי ”גדול ה’ מכל האלוקים”.

להקל העומס מעל כתפי משה

למחרת בואו יוצא יתרו להכיר מקרוב את עבודת חתנו בהנהגת העם. לתדהמתו הוא מגלה כי מבוקר עד ערב שופט משה בעצמו את העם, מלמדם תורה וחוקים ועוסק בכל שאר צרכי הציבור למן הענינים הגדולים והחשובים ועד לפעוטים ביותר. הוא מביע את דעתו בפני חתנו אשר כך, בעבודה מאומצת שכזו, יישחק הוא וכן העם העומד עליו כל היום לחלות פניו.

יתרו מציע למשה כי יתמקד בהוראת חוקי ה’ לראשי העם, ובכך יקבע את מסגרת כללי היסוד. ואילו בנוגע להתעסקות הישירה עם הציבור, הרי שזו תתבצע

משה - 'ממוצע מחבר'

כיון שלשמע הדיבר הראשון והשני היוצאים מפי הגבורה פורחת נשמתם בני ישראל (בשל עוצם הגילוי האלוקי הנשגב) - מבקש העם ממשה שיתווך הוא בינם לבין ה'. משה אכן נענה לבקשתם וממשיך לקבל מפי הגבורה לבדו את שאר הדברות ומוסרם לאחר מכן לכל העם.

ציוויים נוספים

בנוסף לעשרת הדברות מצוה ה' את משה כי יזהיר את העם מפני כל נטייה לעבודת האלילים. כמו כן מצוים הם לבנות מזבח אדמה עליו יביאו קרבנותיהם לה'. בנוגע לאבני המזבח, מצוה ה', אשר אין לסתתם על ידי כלי ברזל (משום שהברזל מקצר חיים ואילו המזבח מאריך את חיי האדם). הכהנים יעלו אל המזבח (לעבוד עבודתם) באמצעות כבש ולא באמצעות מדרגות (שהעלייה בהן עלולה לגלות ערותם ולגרוע חילול קדושת המזבח). על המזבח יוקרבו רק צאן ובקר. בכל אתר ואתר בו ימצא יהודי שיקרא לאלוקיו, יענהו ה' ויברכו.

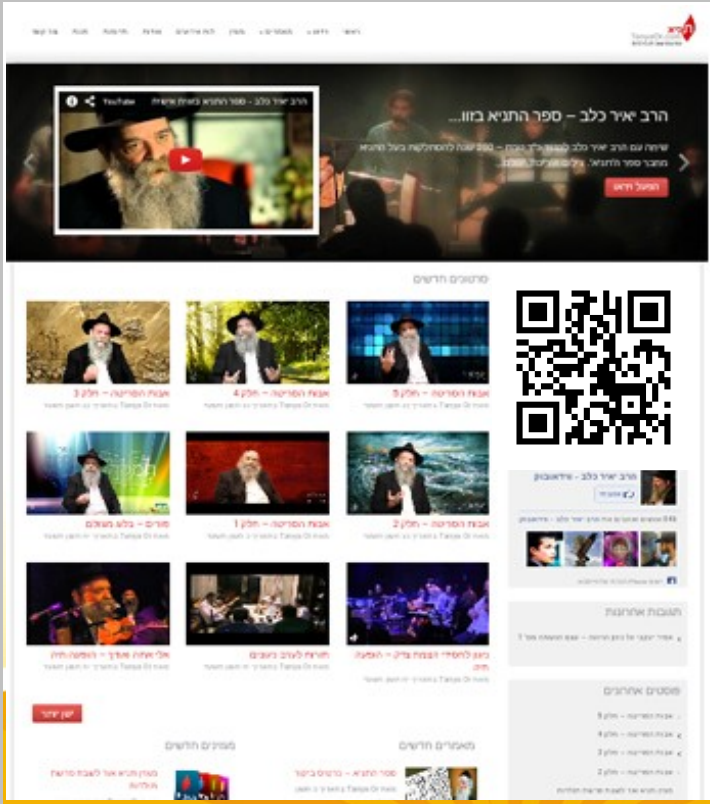
נשמעים לפתע על הר סיני קולות וברקים ונקשר עליו ענן כבד. ובתוך כך, לחרדת בני ישראל, נשמע מתוך הענן קול שופר שהולך ומתחזק... וממשיכה התורה ומתארת את הגילויים האלוקיים העצומים המלווים את המעמד הכביר של מתן תורה.

ה' יורד על הר סיני ומשה עולה יחידי לקראת ה' אל ההר. לפתע שומעים בני ישראל את הדברות מפי הגבורה.

קבלת עשרת הדברות

במרכזו של מעמד הר סיני ניתנים לישראל עשרת הדברות, להלן תמציתם:

1. אנוכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים. 2. לא יהיה לך אלוקים אחרים על פני, לא תעשה לך פסל וכל תמונה... 3. לא תשא את שם ה' אלוקיך לשווא... 4. זכור את יום השבת לקדשו... 5. כבד את אביך ואת אמך... 6. לא תרצח. 7. לא תנאף. 8. לא תגנוב. 9. לא תענה ברעך עד שקר. 10. לא תחמוד...

התחדשנו!

בוטאו לבקר באתר המשודרג

www.tanyaor.com

החידוש במתן תורה - המשכת העצמות בעולם

נקודות בעיבוד קל מתוך שיחה של הרבי מליובאוויטש

לימוד התורה לאבות ובנים

החילוק בין תורה למצוות – יובן על פי החילוק (בענין החובה לקיימם) בין גדולים לקטנים:

מכל המצוות – קטנים פטורים. אף כי ישנה המצוה להרגיל את הקטן במצוות מצד חובת חינוך, אבל המצוה היא רק מדברי סופרים, והמצוה היא על האב (שעליו לחנך את בנו) ולא על הבן.

אמנם בענין לימוד התורה איתא (מובא בהלכה) "מצות עשה מן התורה על האב ללמד את בנו הקטן תורה", וישנו חיוב גם על הבן, ש"חייב ללמוד את עצמו כשיכיר" (אם אביו לא לימדו תורה, אזי לכשיגדל חייב הוא ללמד עצמו).

והטעם לזה: המצוות הן בהגבלה, אבל התורה, שהיא בלי גבול, חייבים כל ישראל ללומדה בשווה.

להתחיל מהקטנים

מטעם זה הוצרכה להיות במתן תורה ערבות הבנים. במצוות שנצטוו במרה (קודם מתן תורה) לא הוצרכו לערבות, ודוקא במתן תורה הוצרכה ערבות.

ועל פי האמור יובן כי עיקר ענין מתן תורה אינו נתינת המצוות, אלא נתינת התורה שחיובה גם על קטנים. וכיון שגם קטנים מחויבים בלימוד התורה – הרי המעלה היא בהם דוקא, כדברי המדרש על הפסוק: "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז".

ובפרטיות יותר: מאחר שהתורה שייכת גם לקטנים, צריכה היא להינתן לקטנים, ורק אז יכולה להינתן גם לגדולים.

והביאור בזה – כיון שהתורה היא חכמתו ורצונו של הקב"ה, וידוע שבענין הרצון אין התחלקות (שזהו ההפרש בין שכל לרצון, שבשכל שייך 'לקחת' חלק מהשכל, מה שאין כן ברצון – אם ממלאים רק חלק מהרצון, לא נתמלא הרצון כלל), לכן, כיון שהתורה שייכת גם

לקטנים, הרי לולי נתינה לקטנים, אינה יכולה להינתן גם לגדולים, כי, כאשר חסר פרט מסויים בנתינת התורה, אזי חסר בכללות ענין נתינת התורה.

ויתירה מזה – עיקר ההדגשה היא בנוגע לקטנים דוקא. ויובן על פי המשל הידוע מהגבהת הבניין על ידי כלי ההגבהה הנקרא ליווע"ר, שצריכים להתחיל להגביה הקורה התחתונה דוקא, ואז ממילא יוגבהו גם העליונים הימנה.

וכמו כן בנוגע למתן תורה – שהזיכוך בכללות העולמות שנעשה במתן תורה הוצרך להתחיל מעולם הזה התחתון דוקא. ועל דרך זה בנוגע לעולם הזה גופא, שהוצרכה להיות הדגשה מיוחדת בנוגע לקטנים דוקא, שזהו היסוד גם בנוגע לגדולים.

תורת אמת

ופנימיות הענין בזה – שהתורה היא המשכת העצמות, שהוא בכל מקום בשווה.

וזהו גם כן הטעם שהתורה נקראת בשם "אמת", כמאמר רז"ל "אין אמת אלא תורה".

ענין האמת הוא שאין בו הפסק. דבר שיש בו הפסק אינו אמת, כידוע בענין "נהרות המכזבין". אמת – "תכון לעד".

ענין זה מרומז גם באותיות א' מ' ת', כדאיתא (כמובא) ב'תלמוד הירושלמי' שאות א' היא תחילת האותיות, מ' – אמצעית האותיות, ות' – סוף האותיות. היינו שהאמת היא בכל מקום (בתחילה, באמצע ובסוף) בשווה.

ולכן נקראת התורה בשם "אמת", כיון שאין בה הגבלות, מהמדריגות הנעלות ביותר עד התחתונות ביותר. מחד גיסא אומרים שהתורה היא 'עומק רום', למעלה מ"לידע את המעשה", למעלה מענינים הקשורים עם עשייה; ולאידך גיסא נמצאת התורה גם ב'עומק תחת', ועד לקטנים שפטורים מכל המצוות.

לימוד בתכלית הביטול

ועל פי זה יש להוסיף במעלת הקטנים, 'תינוקות של בית רבן' (נוסף על האמור שזהו היסוד גם בנוגע לגדולים, ונוסף על מעלת התמימות שבהם – "הבל שאין בו חטא"), שדוקא בלימוד שלהם ישנו גילוי העצמות שבתורה:

בלימוד התורה ישנן דרגות ופרטי אופנים. אמנם, בכל אופנים אלו אין עדיין תכלית הביטול, היינו, הגם שיש בהם בחינת העצמות, הרי מכל מקום זה בהעלם.

וזו היא מעלת לימודם של 'תינוקות של בית רבן' – שזהו אופן נוסף בלימוד התורה – שלימודם אינו קשור עם מציאות וישות כלל, אלא בתכלית הביטול לגמרי. וזהו אמיתית ענין "תען לשוני אמרתך", "כעונה אחר הקורא", היינו, שכאשר הקב"ה אומר "קמץ אל"ף אָ", אזי גם הוא (התינוק) חוזר ואומר "קמץ אל"ף אָ", ולכן בלימודם של 'תינוקות של בית רבן' ישנו העצמות בגילוי.

ובזה יובן הסיפור הידוע, שפעם הפסיק רבינו הזקן (בעל התניא) באמצע דביקותו בלימודו בשמעו קול ילד בוכה. הוא יצא מחדרו, וכשהבחין כי הילד נפל מן העריסה, לקחו והחזירו לעריסה והרגיעו עד שנרדם. לאחר מכן הוכיח רבינו הזקן את אבי הילד על שלא שמע, מרוב דביקותו בלימודו, את בכיו של הילד.

והביאור בזה – לפי שבחינת העצמות 'לוקחים' דוקא על ידי 'תינוקות של בית רבן'. וכנודע שרבינו הזקן היה אומר תמיד "מי לי בשמים ועמך לא חפצתי גו'", "אין וויל נאָר דיר אַליין" [אין אני רוצה אלא אותך (הקב"ה) בעצמותך], בחינת העצמות, וענין זה 'לקח' רבינו הזקן על ידי תינוקות של בית רבן דוקא.

ועל פי זה מתווסף אצלנו נועם ועריבות ("געשמאַק") בהבנת הנהגתם של רבותינו נשיאינו שהקדישו שימת לב ביותר בנוגע ל'תינוקות של בית רבן'.

ובנוגע לפועל – אלו שנתמנו על ידי הרבי הקודם להיות 'מלמדים', צריכים לידע, שאין העיסוק בהוראת א' ב' לקטנים מהווה ענין של ירידה, אלא אדרבה, הלימוד עם תינוקות של בית רבן הוא זכות גדולה ביותר, ועליהם לעשות עבודתם בחשק ובחיות, ביודעם שעל ידי זה 'לוקחים' בחינת העצמות.

החידוש במתן התורה

ענין זה שיש צורך בבחינת התורה שלמעלה מהעולמות הוא לא רק כדי שעל ידי זה תהיה עבודת הבירורים כדבעי (כראוי) – שהרי לא זהו תכלית התורה; תכלית התורה היא – לשם התורה עצמה. יש אמנם בתורה ענין הפעולה בעולם, אבל זוהי המדריגה התחתונה שבתורה, ואילו אמיתית ענין התורה הוא – אור שלמעלה מהעולמות לגמרי.

ואף על פי שאמיתית ענין התורה הוא אור שלמעלה מהעולמות לגמרי, הנה החידוש של מתן תורה הוא – שגם אור התורה שלמעלה מהעולמות יומשך ויורגש בפנימיות בעולם, ויפעל בנפש הבהמית ובגוף (שהרי גם צדיק גמור שנמצא במדריגה נעלית ביותר, סוף סוף קשור גם הוא עם גוף). אלא, שהפעולה בגוף אינה ענין של בירורים כו' (יציאה מהרע כו'), שזהו ענין הקשור עם העולם), כי אם ענין של עליות בקדושה גופא, על דרך טבילת כהן גדול ביום הכיפורים, וכיוצא בזה.

כלומר: ענין התורה הוא המשכת אור ועליות בקדושה, ואף על פי כן, הרי זה פועל בעולם ובגוף, שגם הם יתאחדו עם דרגת הקדושה שלמעלה מהעולמות.

וזוהו החידוש של מתן תורה:

ענין המצוות היה גם קודם מתן תורה – ז' מצוות בני נח, ובפרט המצוות שניתנו לישראל במרה. ואף שמצוות אלו לא היו עדיין בדומה למצוות שניתנו במתן תורה, מכל מקום, כללות ענין המצוות היה גם לפני זה. וכמו כן

היה לימוד התורה גם קודם מתן תורה, כמאמר רז"ל "מימיהן של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם כו".

אבל קודם מתן תורה היה העיסוק בתורה באחד מב' האופנים: א. או ענין של בירורים ששייך לעולם (להאיר את העולם ע"י ההבחנה בין עיקר לטפל כו'), שזהו ענין המצוות, וכן ענינה של המדריגה התחתונה שבתורה ששייכת לענין הבירורים, ב. או ענין של המשכת אור שלמעלה מהעולמות, שזהו אמיתית ענין התורה, אבל באופן שלא היה קשור עם העולם ולכן לא חדר בפנימיות הגשמי.

והחידוש של מתן תורה הוא – המשכת עצם התורה שלמעלה מהעולמות, ובאופן שיומשך ויחדור בעולם בפנימיות.

לימוד התורה לשמה

וכיון שמתן תורה פעל המשכת עצם התורה שאינו בשביל ענין הבירורים, צריך להיות לימוד התורה לשמה – לשם התורה עצמה. היינו, לא בשביל ידיעת ההלכה, שזהו ענין "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה", וגם לא בשביל חיוב מצוות תלמוד תורה, אלא בשביל התורה עצמה, ביודעו שהתורה היא חכמתו ורצונו של הקב"ה, ועל ידה 'לוקחים' את העצמות.

ומזה מובן גם שלימוד התורה צריך להיות ללא הגבלות, כאמור לעיל... שאף על פי שבמצוות תלמוד תורה ישנן הגבלות, הרי בתורה עצמה אין הגבלות כלל, ונמצאת בכל זמן ובכל מקום.

לימוד התורה – אינו רק חובה, כי אם זכות

על פי זה יובן מה שכתוב בגמרא "הלל מחייב עניים ור' אלעזר בן חרסום מחייב עשירים": אם יבואו עניים ועשירים ויטענו שלא למדו מצד הטרדא – יביאו להם ראייה מהלל ומר' אלעזר בן חרסום.

ולכאורה, ממה נפשך (איך שלא נעמיד מאמר זה של הגמרא, ישאר הוא לכאורה בעייתית): מצד אחד, אם זוהי

אמתלא של שקר, ובאמת כן היה להם (לעניים או לעשירים) זמן ללמוד – לא זקוקים להלל ולר' אלעזר בן חרסום (כדי לחייבם ללמוד), שהרי זהו ציווי מפורש: "והגית בו יומם ולילה". היינו שאם היה רגע אחד שהיה ביכולתו ללמוד ולא למד – הרי הוא בכלל "כי דבר ה' בזה גו" (שאין לימוד התורה יקר וחשוב בעיניו); ומצד שני, אם באמת לא היה להם זמן ללמוד – איך אפשר לחייבם?

ומכאן ראייה, שיש אפשרות שמצד הדין (מצד קיום מצוות תלמוד תורה) פטור הוא, ואף על פי כן, מצד החיות והעונג שצריך להיות בלימוד התורה, ביודעו ש"אורייתא וקודשא בריך הוא כולא חד" – הרי הוא 'תופס' בתורה גם כאשר על פי דין פטור הוא.

עניות ועשירות ברוחניות

ועל פי זה יש לבאר גם הענין של "מחייב עניים... מחייב עשירים" ברוחניות – "אין עני אלא בדעת ואין עשיר אלא בדעת":

כאשר בא "עשיר בדעת" וטוען שעבודתו היא למעלה מלימוד התורה, שהרי תורה ענינה השגה, ואילו הוא מצד דרגתו ראוי לו להתעסק בענינים של מסירת נפש שלמעלה מהשגה – אזי אומרים לו ש"ר' אלעזר בן חרסום מחייב עשירים". אם רצונך לעסוק בענין של מסירת נפש כדי להגיע לבחינת העצמות שלמעלה מהגבלה – דע לך, שבחינת העצמות 'לוקחים' על ידי התורה דוקא.

ועל דרך זה כאשר בא "עני בדעת" וטוען שאין ביכולתו ללמוד תורה כיון שאינו מבין מה שלומד – אזי אומרים לו ש"הלל מחייב עניים". גם מי ש"לא ידע מאי קאמר" (שקורא בתורה ואינו מבין מה קרא), מכל מקום על ידי עצם אמירת אותיות התורה, 'לוקח' הוא את בחינת העצמות, שכן, מצד העצמות אין חילוקים, והוא בכל המדריגות בשווה.

חסידות על הפרשה יתרו

תמצית הכל

אנוכי ה' אלוקיך... לא יהיה לך אלוקים אחרים...

שתי הדיברות הראשונות "אנוכי ה' אלוקיך" ו"לא יהיה לך אלוקים אחרים" הינן כללות כל התורה כולה. זאת מכיון שבדיבר "אנוכי" נכללות כל רמ"ח מצוות עשה; ובדיבר "לא יהיה לך" נכללות כל שס"ה מצוות לא תעשה.

החילוק בין מצוות עשה למצוות לא תעשה הוא, בפשטות, שמצוות עשה ענינן "עשה טוב", ומצוות לא תעשה ענינן "סור מרע".

מצוות עשה בעיקר קשורות בענין חיובי, "קום ועשה", שעל ידן ממשיך האדם גילוי אלוקות בנפשו ועל ידי זה גם בעולם.

מצוות לא תעשה בעיקר קשורות בענין שלילי, "שב ואל תעשה", שהאדם מתרחק ושולל הענינים שהם היפך רצונו של הקב"ה; ועל ידי זה נעשית גם שלילת וביטול רוח הטומאה שבעולם.

(על פי תניא פרק כ' ושיחת שבת פרשת יתרו
ח"י בשבט ה'תשנ"א)

שבת שלום!!!

ליקוט, רעיונות, כתיבה ועימוד: חי דמארי
כתיבה, עריכה, והגהה: הרב יאיר כלב
להערות, הארות, הצעות או תיקונים, אנא כתבו לנו
tanyaor4u@gmail.com

הרבי מליובאוויטש הנהיג ועודד שכל אשה ובת (מגיל רך ביותר ולפחות מגיל 3) תדלקנה נרות שבת וחג.

צאת השבת	הדלקת נרות	עיר (שעון חורף)
17:40	16:24	י-ם
17:41	16:38	ת"א
17:39	16:28	חיפה
17:43	16:42	ב"ש

נהנתם? העבירו הלאה, לזכות עוד ועוד יהודים בהרחבת המודעות למקורותינו.

נא לשמור על קדושת הגיליון